● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA

● OB 40. OBLETNICI GLASBENE ŠOLE LJUBLJANA MOSTE-POLJE

»Glasba je ljubezen, ki išče besedo« (Sidney Lenier)

Najti besedo, niz besed za pripoved o štiridesetih letih dela glasbene šole Moste-Polje ni lahka stvar. Poprosili smo ravnateljico Ado Pritekelj, da nam pomaga.

Po 40. letih dela Glasbene šole je glasbeno vzgojo in izobrazbo vsrkalo mnogo mladih ljudi. Bi nam lahko povedali nekaj besed o vzgojno-izobraževalnih ciljih in razvojni poti vaše institucije?

Zametki glasbene šole segajo že v leto 1946, ko je na Vevčah deloval glasbeni krožek. Ta je kmalu prerasel v glasbeno šolo Polje, kar je oboje dolga leta nadvse uspešno vodil Zoran Ažman. Glasbeni šoli Polje je 1. 5. 1947 sledila ustanovitev glasbene šole Moste. Obe pa sta se na priporočilo Občinske skupščine združili 1. 1. 1964 v eno šolo, z enotnim učnim načrtom, vodstvom, delovnim kolektivom in programsko usmeritvijo.

V vseh letih svojega obstoja je glasbena šola mnogim učencem razpirala svet glasbene ustvarjalnosti in poustvarjálnosti. Ob tem so nas vodili in nas vodijo predvsem trije cilji: vzgajati in izobraževati mladino v ljubitelje glasbene umetnosti, v dobre sodelavce raznih amaterskih instrumentalnih sestavov in pevskih zborov, najbolj nadarjene in sposobne pa usmerjati v glasbeni poklic.

Eden pomembnih vzgojnih smotrov glasbene šole je, da si ob individualni in skupinski igri učenci pridobivajo sposobnost prilagajanja in usklajevanja v skupino ter tako razvijejo smisel za kolektivno delo in čut odgovornosti.

Ob sistematični in obvezno vsakodnevni vadbi instrumenta si razvijajo voljo, disciplino, vztrajnost, doslednost, samostojnost, ter si ob tem vzgajajo delovne navade in odnos do dela. To pa so tiste lastnosti in vrednote, ki so še kako pomembne na vseh področjih življenja.

Morda ni prav, pa vendar — v kolikšni meri vpliva socialno-ekonomski status staršev na odločitev, da vpišejo otroka v glasbeno šolo?

Prav gotovo vpliva socialno-ekonomski status staršev na odločitev o vpisu otroka v glasbeno šolo.

Vsak otrok, ki obiskuje glasbeno šolo, *mora imeti doma* možnost da vadi instrumnet. Nakup instrumenta je velika investicija za družinski proračun, odvisno seveda od vrste instrumenta. Zato je zelo priporočljivo, da starši vključijo otroke v malo glasbeno šolo, kjer učiteljica lahko svetuje staršem ali ima njihov otrok dovolj glasbenih *nagnjenj in nadarjenosti* za nadaljnje delo v glasbeni šoli. Glede prispevka staršev pa menimo, da ta ni in ne sme biti vzrok, da starši ne bi vključili svojega otroka v glasbeno šolo. V letošnjem šolskem letu je bila v prvem polletju šolnina 3500 mesečno v povprečju, v drugem polletju pa je 5000 din mesečno. Poleg pouka instrumenta 2x na teden morajo učenci obiskovati še pouk nauka o glasbi in se udeleževati obveznih vaj pevskega zbora in raznih instrumentalnih sestavov.

Učenci imajo možnost olajšav pri plačevanju šolnine: če je več otrok iz iste družine, plačuje prvi otrok 100 % šolnine, drugi 75 % in tretji 50 % šolnine.

Učenci imajo tudi možnost znižanja šolnine (tudi do popolne oprostitve), če prinesejo pisno vlogo z dokazili o OD staršev. Edini pogoj je, da so resnično uspešni in delavni. Doslej se še ni zgodilo, da ne bi vseh vlog ugodno rešili.

Morda še kot zanimivost: prispevki staršev pomenijo le 10 % v odnosu na celotni prihodek šole. Sredstva za svojo dejavnost pridobiva glasbena šola preko svobodne menjave dela.

Koliko učencev imate trenutno (po letniku in vrsti instrumenta)?

V letošnjem šolskem letu imamo na šoli 731 učencev, od teh jih 140 obiskuje malo glasbeno šolo, ostali so instrumentalisti in učenci nauka o glasbi.

Zaradi boljše organizacije dela združuje šola vse učne predmete v pet oddelkov, in sicer:

— za klavir, ki ima 182 učencev;
— za godala in kitaro, s 180 učenci;
— za pihala in trobila, s 115 učenci;
— za harmoniko, z 71 učenci in
— za malo glasbeno šolo in nauk o glasbi.

Največ zanimanja pri otrocih je za klavir, kitaro in flavto. Veseli smo, da narašča tudi zanimanje za violino.

Pri instrumentih kot so klavir, harmonika, violina, violončelo in kitara lahko traja šolanje 10 let, pri pihalih in trobilih pa 6 let. Prav toliko časa traja tudi pouk iz nauka o glasbi.

Vaša dejavnost je presegla svoj formalni okvir; zadnja leta zelo uspešno sodelujeta z VVO Moste-Polje. Kaj je pogojevalo odločitev, da v svojo dejavnost vključite tudi »maso« otrok iz vrtcev?

Že leta 1981 je Glasbena šola vključila v svoj program eno bistvenih nalog svoje dejavnosti: vsebinsko se čim tesneje vključevati v družbeno okolje in se nikakor ne zapirati med svoje štiri stene. Pri tako zasnovani programski usmeritvi je to razumljivo, saj njihove vrste v poznejših letih napolnjujejo našo šolo. Že šesto leto prirejamo glasbene ure za vrtce iz vse občine. Te ure nadvse uspešno organizira in vodi tov. Marija Urbančič, seveda ob krepki pomoči učencev in učiteljev Glasbene šole. V teh urah otroci na primeren način spoznavajo posamezne instrumente, manjše instrumentalne sestave; s petjem pesmic *pa se aktivno vključujejo v program*. Vsebino glasbenih ur nato v vrtcih še likovno izražajo. Najuspešnejše risbice ob koncu šolskega leta razstavimo v glasbeni šoli.

Danes je šola močno vraščena v svoje okolje, saj se poleg vrtcev tesno povezuje s šolami, KS, OZD, ZKO, DPO in društvi, od katerih velja posebej omeniti Papirniški pihalni orkester Vevče in harmonikarski orkester KUD Vide Pregarc.

Glasbeni kapital, ki ga spričo glasbene šole v Mostah imamo, je primerno »izkoristiti« ob raznih priložnostih kot so proslave ipd. V koliki meri se obračajo na vas, da oplemenitite programsko vsebino?

Cela vrsta instrumentalistov, pevcev in instrumentalnih skupin sodeluje na raznih prireditvah in proslavah, po šolah in delovnih organizacijah, pa ne samo v občini, tudi zunaj nje. Teh nastopov je zelo veliko in o njih vodimo natančno evidenco. V lanskem šolskem letu je bilo takšnih nastopov 81 s 179 točkami, v katerih je sodelovalo 428 učencev.

Kakšne poglede imate glasbeni pedagogi na glasbo mladih? V mislih imam disko glasbo in njene alternative.

Vsaka generacija ima glasbo, ki ji je blizu, ki ji je pri srcu. Pedagogi ji ne nasprotujejo in se trudijo, da bi učenci v vseh zvrsteh glasbe znali ločiti zrno od pleva. Tudi naše nastope včasih popestrimo s skladbami s področja zabavne glasbe.

V zadnjih letih je slišati, da je glasba priporočljiva tudi na delovnem mestu, seveda tam, kjer je to mogoče. V kolikšni meri so v to zamisel »vmešani« glasbeni pedagogi; hočem reči, kaj menite o tej metodi »vzpodbujanja« delovne storilnosti?

O priporočljivosti glasbe na delovnih *mestih smo že slišali. Na naši* šoli o tem resneje nismo razpravljali. To je bolj področje psihologov in sociologov. Pri tej stvari je predvsem pomembno, kakšno delo opavljaš, pa tudi ljudje smo si precej različni — za nekatere je glasba na delovnem mestu lahko vzpodbuda, za druge pa ovira.

Ali menite, da je glasba človeku res v »krvi«? Kaj svetujete našim bralcem — staršem pri privzgajanju veselja do glasbe?

Mislim, da je glasba človeku resnično kar v krvi. Saj je njegova spremljevalka skozi vse življenje pa naj gre za pasivno poslušanje ali aktivno sodelovanje. Glasbo imamo vsi radi.

H glasbeni vzgoji svojega otroka lahko starši mnogo prispevajo. Pomembno za otroka je, kakšen odnos do glasbe je v družini. Nadvse koristno je kdaj pa kdaj popeljati svojega otroka na primerno glasbeno prireditev — na koncert ali v opero. To ostane otroku dolgo v spominu. Možnosti v Ljubljani je veliko, ob tem, da imamo v Mostah KD Španski borci, v katerem so v programu tudi zanimivi glasbeni dogodki. Tudi glasbena šola redno nastopa v njem in naši nastopi so vedno polnoštevilno obiskani.

Kakšne so vaše želje za naprej? V koliko je vaša perspektiva odvisna od dejavnikov v širši družbi?

Vsa naša dosedanja dejavnost in perspektiva za naprej je v veliki meri odvisna od dejavnikov v ožji in širši družbi. V zadnjem času Sob Ljubljana Moste-Polje s Komitejem za družbene dejavnosti, OIS in MIZ Ljubljana posvečajo veliko pozornost in skrb razvoju in rasti naše Glasbene šole. Lansko leto smo razširili svojo dejavnost, kar je bilo nujno zaradi naraščajočega števila otrok v tem predelu Ljubljane. Radi bi tudi naprej kar najuspešneje opravljali vzgojno-izobraževalno delo, z željo, da bi to vsestransko sodelovanje obstajalo še naprej.

Le tako se bomo lahko vključevali v celovit razvoj naše socialistične samoupravne družbe.

Hvala za vaše sodelovanje.

Ob 40-obletnici Glasbene šole Moste-Polje je čestitka, položena v besedo, mnogo premalo. Iskreno vam čestitamo in želimo, da bi vaše delo sinhronizirano zvenelo v utripu življenja in dela moščanskih ljudi.

ZVEZDANA RUPNIK

● SREČANJE PEVSKIH ZBOROV

Pohvala in priporočilo

Trije moški zbori, dva mešana zbora in dva okteta ter ženski zbor in dekliški nonet, ki so zapeli na letošnjem koncertu v KD Španski borci, v okviru Srečanja pevskih zborov občine Moste-Polje, so navzlic nezavidljivim gmotnim in kadrovskim možnostim prijetno presenetili; presegli so namreč marsikod še vedno priljubljeno navado, ki ji pravimo »kar po domače«.

Mikaven spored, v katerem poleg ljudskih pesmi našega in drugih narodov niso manjkali niti renesančni biseri niti novejše obdelave znanih napevov in skladbe velikih mojstrov, je spoštljivo uganjal poslušalčevemu ušesu tudi zato, ker so ga predstavili pevci z raznoliko starostno paleto vseh zborovskih zvrsti.

Pozornemu, predvsem pa strokovno usposobljenemu zborovskemu ušesu sicer niso ušle nekatere »pozabljene« prvine, kot denimo:

— nizki glasovi, ki so tu in tam podvajali visoke glasovne »sobesednike«, namesto da bi jih harmonsko podprli;
— mestoma prepogosti dihi, ki so posamezne fraze prepolovili na škodo enovitega linijskega loka;
— falzetno petje visokih glasov sicer lepo uglašenih in medsebojno zlitih skupin, ki so vzbujali bojazen, da utegne takšen način petja preiti v maniro — na škodo večjega dinamičnega loka, kar poslušalci vsekakor pričakujejo od zdravih odraščajočih fantov;
— pokrivanje (temnenje) visokih glasov v primerih, kadar namesto enovite »glasovne mase« slišimo posamezne individualne glasove — podobno »brezovi metli«; v takem primeru trpita zlitost in zvok zbora;
— preohlapno vztrajanje na enem tempu, ki škodi notranji napetosti počasne skladbe zlasti, če ji ne dodamo večjega dinamičnega loka;
— prevečkrat poudarjena »teatralična« resnost pevcev, ki zaradi »vkopane« drže na odru ne dovoljuje naravne spoščenosti;
— premajhni dinamični razponi zlasti tedaj, ko so pevci v »najboljših« letih in ko tudi številčno niso šibki;

Opisane pomanjkljivosti niso sicer usodne, prav tako pa tudi ne zanemarljive. *In ker so odpravljive, bi jih* pri nadaljnjem delu veljalo upoštevati!

Tem pomanjkljivostim navkljub pa velja na drugi strani zapisati, da je poslušalce prijetno radostilo:

— različne zvrsti zborov in pevskih sestavov;
— pisana starostna paleta od »rekreativnih« pevcev v jeseni življenja do onih, ki so komaj zapustili osnovnošolske klopi;
— vrsta pevcev, ki poje v dveh (morda tudi več!) društvih iz preprostega razloga, ker v prvem uresničujejo posebnostno programsko usmeritev, notranje pa jih je povsem zadovoljilo šele potem, ko so se v drugem okolju lahko posvetili predvsem lirsko ubrani ljudski pesmi;
— solidarnostna pomoč posameznih pevcev tistim skupinam, ki bi se zaradi opravičljivih odsotnosti nekaterih svojih stalnih članov sicer ne zmogli pomeriti na koncertnem odru občinskega zborovskega srečanja;
— in seveda na uvodu tega zapisa omenjen mikaven spored, ki bi mu lahko rekli »pesmi od tod in skladbe od drugod«.

Vsekakor je bil revijalni koncert vreden svojega imena in naj bo v želji za še lepšim in boljšim tudi imperativ za prihodnje!

MIRKO KOKOL, prof.

Letošnje srečanje šolskih pevskih zborov

Za nami je 21. občinsko pevsko srečanje šolskih zborov. Že na začetku naj povem, da je srečanju dajala pečat prijetna svežina, snažnost in urejenost, tako v programskem kot izvajalskem smislu. Predstavilo se je štirinajst zborov: sedem otroških in sedem mladinskih. Verjetno bi jih lahko bilo več, vendar se ne bomo ustavljali ob (skoraj) obveznih vsakoletnih nihanjih navzgor ali navzdol. Tudi razmišljanja o statusu glasbene vzgoje bi bila preobširna, predvsem pa ne spadajo v tako poročilo o radostnih in manj radostnih trenutkih, ki smo jih doživeli na srečanju. Čas srečanja je bil ob predhodnih posvetovanjih z zborovodji posrečeno izbran: maj je običajno že prenatrpan s prireditvami in nastopi. Torej namig organizatorju, naj srečanje obdrži v aprilu. Nekatere zbore in zborovodje smo pogrešali v svoji sredi, kličemo jim na svidenje prihodnjič.

Ko se pomudimo ob nekaterih posameznih zborih, se naša pozornost gotovo najprej ustavi pri mladinskem pevskem zboru Glasbene šole Moste. Zbor je na nastopu pokazal gotovo vzorčno kakovost (zborovodkinja Marija Urbančič). Programsko in izvedbeno-interpretacijsko je lahko upravičeno za vzor ostalim mladim pevskim prizadevanjem. Tudi klavirska spremljava Mateje Špan je bila dognana. Intonacija, glikcija, dih in ostali elementi zborovskega petja kažejo na pravilno zastavljeno poklicnost.

Sploh smo pri vseh zborih slišali toliko najrazličnejših kvalitet, da so nas ves večer navduševali, pa naj bo to korajžen otroški zborček 13 pevcev OŠ Prežganje (Bojčenka Bobnar) do 90 članskega mladinskega zbora OŠ Vide Pregarc (Ana Zupan). Ne da bi si prizadevali za prednostno lestvico naj jih naštejem še nekaj: izvrstni fantovski alti mladinskega PZ Adolfa Jakhla (Nadja Cetinski), ki so več kot suvereno obvladali svojo pevsko nalogo, programska osvežitev z Giardinijevo skladbo, ki jo je lepo podal mladinski PZ OŠ Trtnika Tomaža (Liljana Stepic), rahločuten in materinsko skrben pristop k izvedbenemu in programskemu delu z zborom OŠ E. Kardelja (Silva Jakob), pa mladi pevci OŠ Kette Murn, ki so nastopili zavzeto in pogumno (Saša Frelih) do zbora OŠ K. D. Kajuha, ki so kljub intonančnemu spodrsljaju pokazali veliko mero kultiviranega zborovskega zvoka. Prav vsak nastop je spremljalo zasluženo navdušeno ploskanje, ki je nagrajevalo in spodbujalo mlade pevce k nadaljnjemu zavzetemu delu. Večji del klavirskih spremljav je odigral naš znani Borut Lesjak, stalni sodelavec revije M. Kokol pa je bil žal strokovno zadržan. Organizacijsko delo je s sodelavci kot vedno solidno opravil tovariš Milan Štimec.

Na koncu je izzvenela skupna Kekčeva pesem, zapeli so jo pevci na odru in zbori, ki so odšli v dvorano. Potem smo se zborovodje zbrali na kratek pomenek. Veliko je dobrih želja in hotenj. Dan pevske revije naj mladega pevca postavi v ospredje, da bo zvezda večera. Naj začuti lepoto narodne in umetne pesmi, da jo bo hotel poustvarjati tudi v starejših mladinskih in pozneje še v odraslih zborih. Žal stalno ugotavljamo, kako ravno srednje šole vsaj na ljubljanskem območju prekinejo to logično rast. Zborovodjem in pedagogom, ki velikokrat delajo v težkih pogojih, ne zmanjka neugnanega optimizma in volje, da bi neustavljivo delali še in še. Stalno menjavanje glasbenikov (učenci pravijo glasbarjev) na nekaterih šolah ne more pripeljati do reprezentančnega nivoja in sodelovanje na revijah v Zagorju, Celju in drugod so lahko le lepe želje, ki ostajajo leta in leta neuresničljive.

Delovno omizje se je razšlo z mislijo tovarišice Ljube: Vztrajajte! Misli na trud, težave, ovire bodo zbledele. Ostala pa bo pesem iskrečih se oči in mladih src. Pesem sveti kot zvezda stalnica, kot večni ogenj in večna luč. Ob njeni lepoti živimo, po njej hrepenimo, iz nje nam priteka spodbuda, da ne odnehamo. Zato na svidenje prihodnje leto!

SAŠA FRELIH

KULTURNI DOM ŠPANSKI BORCI

● Program prireditev za mesec maj

11.5. ob 20.00 — predavanje od Ria do Lime — Emil Zavadlav
11.5. ob 17.00 — otvoritev razstave učencev srednje šole
12.5. ob 13.00 — teden mladih
ob 16.00 — predstava učencev srednje šole tiska in papirja Variacije v slogu
12.5. ob 20.00 — otvoritev razstave LOJZETA ČAMPE
15.5. ob 19.00 — teden mlad. moščanov — Po sledovih Marka Pola
16.5. ob 8.30 in 10.00 — Matineja — TEKMOVANJE MLADIH ČARODEJOV
19.5. ob 20.00 — Koncert SLAVKA Goričara
20.5. ob 20.00 — predavanje — Španija — Andrej Stermetcki
21.5. ob 16.—17.00 — SREČANJE PLESNIH SKUPIN
18.00—19.30 — SREČANJE PLESNIH SKUPIN
22.5. OBLETNICA GLASBENE ŠOLE MOSTE
25.5. OB 8.30—11.00 — Srednja šola za energetiko (zaprtega tipa)
26.5. ob 20.00 uri — SNG MARIBOR — FLEUR DE MARIE
27.5. ob 10.00 do 14.00 — Republiška podelitev priznanj za čiste zobe
27.5. ob 20.00 — Center za afriške študente

● LIKOVNE NOVICE

● V razstavnem prostoru knjižnice »Jožeta Mazovca« na Zaloški cesti 61 so minuli mesec odprli razstavo likovnih del slikarja Gorana HORVATA iz Nazarij. Umetnik je v naši občini razstavljal že leta 1982, v Jelovškovem likovnem salonu in avli Kulturnega doma Španski borci.

● Naš moščanski likovni ustvarjalec akademski slikar Jože TRPIN je v mesecu aprilu razstavil svoja olja, akvarele in risbe v galeriji Vodnikove domačije.

● Mladi gostinec Gvido Počivavšek ves čas vzorno skrbi za stalne likovne razstave v svojem lokalu na Zaloški cesti. Tokrat se s svojimi deli predstavlja znani slovenski krajinar Veljko TOMAN.

● Na krajši slovesnosti so minuli mesec v Moderni galeriji podelili slovenskemu slikarju in grafiku Vladimirju MAKUCU — Jakopičevo nagrado. S svojo izvirnostjo pri podajanju kraške pokrajine sodi Makučevo delo že skoraj štiri desetletja v sam vrh slovenske in jugoslovanske likovne umetnosti.

● Slikarskih del Jožeta TISNIKARJA ne vidimo pogosto v ljubljanskih razstavnih prostorih. V novi galeriji SMELT na Titovi cesti 184 so bila razstavljena olja in tempere do 15. maja. Toda razstava je bila le vzporedna prireditev predtaviti angleško verzijo (slovenska je bila predstavljena minulo leto) Tisnikarjeve monografije, katere osrednji avtor je likovni kritik Janez Mesesnel.

MATJAŽ ROLIH

● Molnik — prazgodovinska naselbina

Skoraj mesec dni je bila v Kulturno-informacijskem centru Križanke na ogled zanimiva razstava o arheološkem najdišču na Molniku.

Razstava je prikazala raziskovanje gomil, planih žganih grobov, okrasnih predmetov, orožja in posode.

To arheološko gradivo je bilo sprva rezultat spontanega odkritja domačinov, ki so kopali dolomitski pesek. Deli posod, kovinski predmeti so včasih ležali le dobrih nekaj centimetrov pod humusom. Ta spontana odkritja pa so bila povod, da so se proti koncu sedemdesetih in v začetku osemdesetih let pričela strokovna raziskovanja tega področja. Delo so v glavnem opravili strokovnjaki Mestnega muzeja.

Že prve sondažne raziskave so pokazale, da so bili tu plano žgani grobovi, na vrhu Molnika pa prava prazgodovinska naselbina z mnogimi prazgodovinskimi grobnicami — gomilami. Te gomile nas spominjajo na velikanske kupe nekega materiala, pokritega s travo.

Pri sondiranju gomil so arheologi odkrili, da so vsebovale po več žarnih žganih in tudi skeletnih grobov, kar pa pomeni, da so bile te gomile družinske grobnice.

V času trajanja razstave so bila v kulturno informacijskem centru tudi strokovna predavanja o ljubljanskem prazgodovinskem prostoru, o restavriranju keramičnih in kovinskih predmetov, 18. aprila pa je bil organiziran tudi ogled arheoloških najdišč na Molniku.

MATJAŽ ROLIH

● V SPOMIN

Naši Metki Odlazek v slovo

V cvetočem aprilu je na Jarški osnovni šoli Jože Moškrič zaplapolala črna zastava. Zaplapolala Metki Odlazek, dolgoletni ravnateljici. Njej v spomin.

Naštevanje uspehov, ki so bili plod njenega požrtvovalnega dela na področju vzgoje in izobraževanja mladega rodu ter družbenopolitičnih zadolžitev, bi izzvenelo prazno. Izzvenelo zato, ker ji je bilo na višku ustvarjalnih moči nadaljevanje poti, za katero se je borila preprečeno. Ob polnosti želja, idej in načrtov ter brezmejni veri v poštenje sodelavcev je spregledala, da je lahko človeška narava tudi drugačna. In ob tem spoznanju ji je pred tremi tedni ohromelo srce.

Vse, ki smo jo poznali, z njo delali, jo spoštovali ter cenili njene žrtve in napore za pošteno vzgojo in dosledno izobraževanje mladih, ta tragičen dogodek zavezuje. Udejanjanje še ne uresničenih idej naše Metke med drugim tudi za bolj človeške odnose ostaja zato naša stalna obveza.

Prijatelji